

Aan het College van burgemeester en wethouders van Gulpen-Wittern
Postbus 56
6270 AB Gulpen
email: info@gulpen-wittern.nl

Onderwerp: Trendbreuk Gezondheid Zuid-Limburg. Zuid springt eruit.

Datum: 13 december 2019

Geacht college,

Als Adviesraad Sociaal Domein van de gemeente Gulpen-Wittern laten wij u hierbij alsnog onze observaties toekomen in zaken de beleidsnota Zuid springt eruit. Trendbreuk Gezondheid Zuid-Limburg.

Het is zeker niet gebruikelijk dat wij u onze visie op een beleidsstuk zo vlak voor de Raadsvergadering waarin dit onderwerp geagendeerd staat doen toekomen. Door het ietwat grillige tijdpad dat door de regio Zuid-Limburg gelopen is en het tijdstip waarop de Adviesraad Sociaal Domein hierbij betrokken werd, is er enige verwarring ontstaan en hebben wij verzuimd tijdiger te reageren. Onze excuses daarvoor.

Zuid springt eruit

Samenwerking Zuid-Limburg

Het is alleszins prijzenswaardig dat bestuurders er in dit dossier in geslaagd zijn een gezamenlijke ambitie te formuleren voor de hele regio Zuid-Limburg. Zeker wat betreft de omvangrijke en complexe opgave die hier geadresseerd wordt. De uitdaging is des te groter als we kijken naar de te verwachten uitvoeringsagenda die gekoppeld gaat worden aan voornoemde beleidsnotitie.

Ambitie

"Het is onze ambitie de hardnekkige gezondheidsachterstand van de inwoners in de regio Zuid-Limburg ten opzichte van de rest van het land binnen tien jaar met 25% in te lopen en zo daadwerkelijk een Trendbreuk te realiseren."
Geparafraseerd citaat.

Naar inzicht van de Adviesraad Sociaal Domein een meer dan loffelijk streven. Zeker als de beleidsmakers zich richten op de periode vanaf kindertijd tot de periode van jong volwassenheid.

Neemt niet weg dat enkel de benchmark met "de rest van Nederland" een vrij smalle basis voor de totstandkoming van beleid is. Als we de ontwikkeling in een breder historisch perspectief plaatsen ten opzichte van de eigen Zuid-Limburgse

regio ontstaat wellicht een genuanceerder beeld, waarin we constateren dat in de afgelopen zes decennia wel degelijk grote stappen gezet zijn als het gaat om het gezondheidsbeleid in brede zin. In die zin wordt onze zone van naaste ontwikkeling opnieuw gedefinieerd.

De Trendbreuk

Het woord 'Trendbreuk' suggereert, zoals eerder vermeld, dat we er in onze regio niet in geslaagd zijn enige ontwikkeling op gang te brengen, waarmee we de gezondheid van onze burgers hebben kunnen verbeteren. Het geeft tegelijkertijd blijk van een ons inziens té negatieve gedachtengang in de benadering van de werkelijkheid. Inhoudelijk stelt de Adviesraad Sociaal Domein daarbij vast dat nieuwe maatschappelijke fenomenen die de afgelopen twee decennia ons wereldbeeld indringend hebben beïnvloed maar marginaal in dit plan een plek hebben gekregen. Evenals de balans tussen lichamelijk en geestelijk welbevinden, waarbij we constateren dat planvorming in aanzet vooral gericht is op het fysieke aspect van de jeugdigen. Wij denken dat het aanbevelenswaardig is om in de uitvoeringsplannen hier nader naar te kijken.

Randvoorwaarden

"Monitoren en evalueren van het programma zijn noodzakelijk om te kunnen meten wat succesvol is." Einde citaat.

Zeker, twee randvoorwaarden die aandacht behoeven, waarbij echter opgemerkt dient te worden, dat met name in het aandachtsgebied van de lichamelijke en geestelijke gezondheid het adagium "meten is weten" niet opgaat. Kwantitatieve monitoring en kwalitatieve monitoring zijn onvergelykbare grootheden. Het verhaal achter de cijfers kan in eerste aanleg alleen verteld worden door direct betrokken ervaringsdeskundige burgers en in mindere mate door de academicus wiens ervaring vaak niet verder gaat dan de voorliggende statistieken.

Beleidsuitgangspunt 1

De keuze om de focus van de aanpak bij de jeugd te leggen is de Adviesraad Sociaal Domein uit het hart gegrepen. Daarbij liggen er ook kansen om via de hefboom van de jeugd oudere generaties op een natuurlijke manier te beïnvloeden. De interventies zullen dan wel een integraal karakter moeten hebben en ook door de verschillende generaties heen hun weg moeten vinden in de wederkerigheid van jeugd en volwassenen.

Beleidsuitgangspunt 2

Het smeden van stevige allianties klinkt nogal vrijblijvend. In een gezamenlijke verantwoordelijkheid zullen betrokken politieke en maatschappelijke organisaties het vermogen moeten ontwikkelen om over hun eigen schaduw heen te springen als het gaat om de realisatie van een gezonde leefomgeving voor huidige en toekomstige generaties.

Beleidsuitgangspunt 3

Als uitgangspunt aan de basis wordt aangegeven dat een gezamenlijke regionale aanpak noodzakelijk is om de vermelde achterstanden te bestrijden.

De Adviesraad Sociaal Domein wil in dat verband aandacht vragen voor de grote verscheidenheid in lokale verschillen. Men zal goed zicht moeten krijgen op de specifieke ontwikkelvragen van de burgers in de verschillende buurten, wijken,

dorpen en stadsdelen. Ieder met zijn kenmerkende eigenheid, wensen en vraagstelling. Maatwerk is hier naar ons idee de gezochte hefboom.

Beleidsuitgangspunt 4

"De regionale aanpak landt steeds in de wijk, de school en het gezin. Daar wordt het verschil gemaakt." Einde citaat.

Ook zou gesteld kunnen worden, dat ondanks de regionale aanpak en ideevorming de wijk, de buurt, de school en het gezin *uitgangspunt* van handelen is en niet op voorhand de regionale aanpak. In die zin zou ons uitgangspunt zijn: Centraal wat moet, decentraal wat kan. Met andere woorden: Vindplaats is werkplaats.

Beleidsuitgangspunt 5

Dat de achterstanden fors zijn, is een generalisatie die in deze bewoording de Adviesraad Sociaal Domein te ver gaat. Dat de problemen in specifieke wijken manifest zijn, valt niet te ontkennen, maar is niet maatgevend voor het gehele gebied van Zuid-Limburg. Ons inziens dienen regionale en zelfs ook lokale verschillen en nuanceringen binnen de brede bovenregionale aanpak voldoende in het oog te worden gehouden.

Beleidsuitgangspunt 6

Dit beleidspunt bevestigt de Adviesraad Sociaal Domein nogmaals in haar opvatting dat de regionale insteek alleen succesvol kan worden toegepast als het lokale, integrale, domeinoverstijgende beleid uitgangspunt van handelen is. Zoals eerder verwoord dient ook hier voldoende ruimte geboden te worden voor nuanceringen en maatwerk op lokaal niveau.

Beleidsuitgangspunt 7

De keuze van focus op de jeugd als hefboom voor de volgende stap in onze regionale ontwikkeling op het gebied van gezondheid onderschrijven wij. Laten we daarbij ook zeker aandacht besteden aan de groeiende ongelijkheid tussen de kansrijke en kansarme jeugdigen. Doelgerichte aanpak, als het gaat om het realiseren van gelijkheid, gelijke kansen en het slechten van de ingebakken stereotypen betreffende jongens en meisjes, zal in concrete planvorming samen met de jeugdigen handen en voeten moeten worden gegeven.

Beleidsuitgangspunt 8

Ondanks het feit dat de hoe-vraag in dit beleidsstuk niet geagendeerd zou worden, zien we hier dat die vraag wel degelijk al gedeeltelijk ingevuld wordt. We blijven streven naar een aanpak die voortkomt uit de samenleving, cq. de betrokken burger zelf. Daarom is het zaak niet alleen stil te staan bij bestaande initiatieven, maar gericht in gesprek te gaan met onze burgers om nieuwe maatwerk-initiatieven te realiseren.

Beleidsuitgangspunt 9

Samenwerking met de Academische Werkplaats Publieke Gezondheid Limburg kan een meerwaarde zijn als betrokkenen er daadwerkelijk in slagen monitoring en evaluatie in het kwantitatieve én het kwalitatieve domein onderbouwd te realiseren.

Lokaal beleid

De Adviesraad Sociaal Domein heeft in haar reactie op het "Beleidsplan Sociaal Domein 2020-2024: Iedereen doet mee!", aangegeven erg gecharmeerd te zijn van de lokale invulling van een eigenstandig beleidsplan, cq. uitvoeringsplan sociaal domein. Het zou zeker de ontwikkelingen in onze gemeente versterken als ook wat betreft het dossier Trendbreuk Gezondheid Zuid-Limburg een lokale variant ingebed in het beleidsplan sociaal domein gerealiseerd zou kunnen worden.

Namens de Adviesraad Sociaal Domein Gulpen-Wittern

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Wiel Botterweck', with a large, sweeping initial 'W' and a horizontal line extending to the right.

Wiel Botterweck